

Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijai

2024 m. gruodžio 16 d., Nr. 24-114AR

DĖL KEIČIAMŲ KVAPŲ KONTROLĖS GYVENAMOSIOS APLINKOS ORE TAISYKLIŲ

Lietuvos verslo konfederacija (toliau – LVK) išnagrinėjo Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymo „Dėl Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. spalio 4 d. įsakymo Nr. V-885 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ ir Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (Reg. Nr. 24-19126) (toliau – Projektas). Žemiau teikiame savo pastabas bei pasiūlymus.

1. Projektu keičiamos Lietuvos higienos normos HN 121:2010 „Kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore“ (toliau – Higienos norma) 5¹ punkte įtvirtinama ūkio subjekto pareiga laikytis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos (toliau – Centras) nustatytų kvapų valdymo sąlygų. Nors šis reikalavimas logiškas ir suprantamas, tačiau problema yra ta, kad šiuo metu trūksta vieningo metodo kvapų taršos normatyvams nustatyti ir modeliavimui atlikti, todėl praktikoje ūkio subjektai gali tapti pažeidėjais, nepaisant to, kad pagal Higienos normą leistina kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore faktiškai nebus viršijama. Siūlomi pakeitimai kelia didelį susirūpinimą, nes gali pasireikšti neproporcingos pasekmės už mažareikšmius pažeidimus, taikant Aplinkos apsaugos įstatymo 19¹ ir 19² straipsniuose įtvirtintas poveikio priemones.

1.1. Dabartinis reguliavimas numato, kad taršos kvapais normatyvai nustatomi atskirai kiekvienam taršos šaltiniui (toliau – TŠ). Tam, kad būtų galima tiksliai įvertinti kiekvieno TŠ taršos kvapais maksimalų ir vidutinį normatyvą, reikia ilgai trunkančių vertinimų, matavimų ir kitų sudėtingų procedūrų, todėl kompleksinių įrenginių/veiklų atvejais (kuomet įrenginyje yra dešimtys ar net šimtai TŠ) – sunku tiksliai ir objektyviai nustatyti kiekvieno TŠ taršos kvapais normatyvą. Be to, trūksta vieningos metodikos dėl kvapo taršos šaltinių ir jų išmetamų teršalų inventorizavimo. Dėl to, kas aukščiau išdėstyta, ūkio subjektai dažnai tampa pažeidėjais dėl pareigūnų atskirame TŠ nustatyto taršos kvapais viršijimo, nors Higienos normoje reglamentuota didžiausia leidžiama kvapo koncentracijos ribinė vertė gyvenamosios aplinkos ore nėra viršijama.

Tam, kad būtų išvengta minimų situacijų, **siūlome, prieš priimant Projektu teikiamus pakeitimus, nustatyti tvarką, kuri aiškiai reglamentuotų, kaip inventorizuoti kvapo TŠ.** Tik esant tokiai tvarkai, būtų įmanoma teisingai įsivertinti ir nustatyti kvapo taršos normatyvus bei, atitinkamai, tikrinti, ar jų yra laikomasi. Taip pat reiktų aiškiai Projekte įtvirtinti, jog tarša kvapais turi būti vertinama tokiu pačiu metodu, koks sutartas ir įtvirtintas taršos leidime ir Aplinkos apsaugos agentūros sprendimuose.

1.2. Šiuo metu nėra vieningos tvarkos, pagal kurią būtų skaičiuojama kvapo TŠ sklaida aplinkos ore, dėl to praktikoje skiriasi ūkio subjektų/kontroliuojančių institucijų atliekamų vertinimų rezultatai, o tai lemia nesusipratimus ir ginčus. Siekiant išvengti situacijų dviprasmiškumo, **siūlome, prieš priimant Projektu teikiamus pakeitimus, sukurti aiškias taisykles, kaip vertinti inventorizuotų kvapo TŠ sklaidą ir atlikti modeliavimus, ypačingai atsizvelgiant į tam tikrų sektorių specifiką.**

2. Nauja redakcija dėstomų Kvapų kontrolės gyvenamosios aplinkos ore taisyklių (toliau – Taisyklės) 5 punkte nurodyta, kad kvapų kontrolei reikalingi laboratoriniai tyrimai turi būti atlikti maksimaliai panašiomis sąlygomis. Manome, kad nepakanka tik abstrakčiai pateikti „panašių sąlygų“ pavyzdžius („šiltasis / šaltasis laikotarpis“ ir pan.), bet reikalinga apibrėžti ir panašių sąlygų ribas (pavyzdžiui, nurodyti ribas, kiek oro temperatūra gali skirtis, kad būtų galima traktuoti „panašiomis sąlygomis“. Be to, Taisyklėse nėra apibrėžta, kas yra „šiltasis“ ar „šaltasis“ laikotarpis (Higienos normoje taip pat nenurodyta).

3. Pagal siūlomą Taisyklių 6 punkto redakciją nėra aišku, ar Centras gavęs skundą visais atvejais per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo dienos kreipsis į ūkio subjektą dėl informacijos apie ūkinės veiklos vykdymo sąlygas pateikimo, ar tik tais atvejais, kai nebus tenkinta šio punkto pirmame sakinyje nustatyta sąlyga, t. y. bus praėję daugiau nei vieneri metai nuo modeliavimo atlikimo.

4. Taisyklių 6, 12.2, 12.3, 12.7, 12.8 punktų ir kitos Taisyklių nuostatos tinkamai ir efektyviai gali būti įgyvendintos tik tuo atveju, jei bus nustatytos vieningos tvarkos, pagal kurias bus skaičiuojama kvapo TŠ sklaida aplinkos ore, inventorizuojami kvapo taršos šaltiniai.

5. Siūlome tikslinti Taisyklių 8.3 punktą ir numatyti, jog skunde turi būti nurodomas konkretus adresas ir (ar) vietos koordinatės bei konkretus laikas *nuo kada iki kada* buvo juntamas kvapas. Pastaroji informacija leistų efektyviau įvertinti situaciją (pvz., ar tuo metu veikė/neveikė atitinkamas TŠ) ir išvengti bereikalingų patikrinimų bei resursų naudojimo.

6. Taisyklių 10.1 punkte siūloma pareigūnams suteikti neribotą diskreciją atlikti kvapų patikrinimus bet kur, kas prieštarauja kvapų kontrolės, kurios samprata apibrėžta Taisyklių 3 punkte, esmei. Tikslinga būtų kvapų kontrolę vykdyti tik pareiškėjo skundo apimtyje. Be to, manome, kad Taisyklių 10.1 punkte reikia papildyti informaciją, kokius parametrus, t. y. vertinimo vietą, vėjo kryptį, stiprumą, temperatūrą, tikslų laiką, fiksavimo aukštį, reikia nurodyti kvapo vertinimo Pažymeje. Taip pat Pažymeje apie kvapą turėtų būti surašoma patikrinimo vietoje ar tą pačią darbo dieną, o ne kitą darbo dieną, kaip numatyta Taisyklių 10.2 punkte. Be to, ūkio subjektas, kuris įtariamas/kaltinamas pažeidimu, turi būti supažindinamas su surašyta Pažymeje apie kvapą.

7. Pagal siūlomą Taisyklių 11 punktą, dėl skundo apie kvapus, kurie net neaišku, ar išties yra susiję su tam tikra ūkine veikla, papildomai bus informuojamos bent dvi institucijos, kurios, gavusios pranešimus apie įtariamus pažeidimus, turės pradėti savo atskirus patikrinimus ir (ar) tyrimus. Tai reiškia, kad išaugs administracinė našta ūkio subjektui, kurį dėl to paties klausimo skirtingais periodais tikrins bent trys skirtingos institucijos, be to, manome, bus neracionaliai eikvojami viešieji finansai. Manome, kad šioje vietoje reikalingas procedūrų optimizavimas.

8. Iš Taisyklių 12.7–12.8 punktų galima suprasti, kad sklaidos modeliavimas būtų atliekamas pagal vienkartinius matavimus, tačiau vienkartiniai matavimai neleidžia tinkamai ir objektyviai įvertinti faktinės situacijos.

9. Taisyklių 15 punkte nustatyta, kad kvapų sumažinimo veiksmų planą reikia pateikti per 10 darbo dienų, tačiau tai gali būti nepakankamai laikas sudėtingiems atvejams. Siūlome suteikti galimybę šį terminą pratęsti.

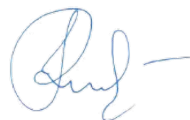
10. Taisyklių 16 punkte siūloma nustatyti 135 (90+45) kalendorinių dienų terminą kvapų skleidimo mažinimo priemonėms įvykdyti, tačiau dėl didelių kapitalinių išlaidų ir kitų aplinkybių šis laikotarpis gali būti nepakankamas. Siūlome numatyti galimybę pratęsti kvapų skleidimą mažinančių priemonių įvykdymo terminą ilgesniam nei 45 kalendorinių dienų terminui.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, maloniai prašome patikslinti nauja redakcija dėstomas Taisykles, tačiau prieš tai parengiant tvarkas, kurios aiškiai nustatytų, kaip turi būti inventorizuojami kvapo TŠ ir vertinama inventorizuotų kvapo TŠ sklaida bei atliekami modeliavimai.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Generalinė direktorė

Ineta Rizgelė